

Att göra egna pilar till ditt bågskytte

av Jörgen Johansson, inspirerad från artikel av Are Onstad

Att göra egna pilar är ganska simpelt, förutsatt att man kan tänka sig att inhandla vissa grundmaterial. En pil består av skaftet, eller själva pinnen, en spets, styrfenor samt en nockskåra.

Skaftet.

Man kan göra som jag, beställa färdigpreparerade raka cederskaft från en pilbågsaffär/leverantör, köpa rundstav i trävaruhandeln, eller hitta en lämplig gren i skogen. Lämpliga träslag är då björk eller fur.

Diametern bör ligga mellan 8-9 mm, beroende på vilken styrka bågen mäter och bör mäta en längd av ca 28-30 tum, eller 70-80 cm. Detta mått är sammankopplat med kroppens egen armlängd, då man spänner bågen, och kan med fördel mätas upp innan, kallat draglängd.

När man väljer trä/ämne skall man försöka få årsringarna obrutna från ände till ände på pilen för att inte få en försvagad pil. En fördel är även om ämnet är nogorlunda rakt, då det blir mindre jobb med riktning av skaftet.

För att räta ut krokigheter finns ett flertal knep och hjälpmedel, men jag tycker att det räcker med att friktionsvärma, alt. hetta upp, skaftet och försiktigt räta med handkraft.

Nocken.

Nocken är den skåra baktill på pilen där strängen skall fördela över kraften från båge till pil. Här är påfrestningarna stora, därför är det viktigt att man har en bra nock. Vissa förstärker därför nocken med horn, men mera om detta sen.

Spåret skall vara tvärs årsringarna för att minska risken för klyvning av pilen. Undvik brottsanvisningar genom att fila till spåret så det är runt och "mjukt". Detta sliter även mindre på strängen, som annars går av snart, tro mig.

En fördel (särskilt för ryttare) är om strängen är något större än spåret så att pilen kan "hänga upp och ned" i strängen utan att lossna, men bara precis.

Jag brukar borra ett hål ca 1 cm från bakkant och såga/fila/skära mig ned till detta, så blir det en rund skåra.

Vill du göra en mer hållfast nock kan man fälla in en horn- eller benbit baktill på pilen. Då sågar man ett 2-3 cm långt, 2-3 mm brett spår där man limmar i en liten bit horn/ben. När limmet härdat slipas så formen till, och man gör en nockskåra. Tänk då på att hornbiten ligger parallellt med årsringarna, så att nockskåran kan gå tvärs.

Fjädrar.

Varje pil skall ha tre styrfjädrar. Detta för att ge pilen en viss rotation och därmed stabilitet. Man använder olika storlekar för olika ändamål.

De som vi använder i re-enactment är större, och egentligen avsedda för att skjuta fåglar och annat småvilt som befinner sig upp i träd. Det skulle vara väldigt jobbigt att, i händelse av miss, behöva springa flera hundra meter och hämta pilen. Därför har man större fjädrar som bromsar upp farten efter en liten bit och därmed reducerar längden på skottet.

Vanligt förr var gåsfjäder i naturliga nyanser. Ett gott alternativ är kalkon, som man kan köpa i pilbågsaffären.

Det enklaste är att använda snabblim och en fjädringsapparat då man skall montera fjädrarna. Det är ganska viktigt att man får dem med lika avstånd och vinkel, och detta kan vara svårt på fri hand. Dessutom skall en av fjädrarna vara i rät vinkel mot nocken, så att då man lägger pilen på strängen skall en fjäder peka horisontellt och de två andra ligga ”lite mot bågen”. När man fått dem på plats är det snyggast, och ser mest autentiskt ut, om man lindar fast fjädrarna med lite lintråd eller motsv.

Man skall tänka på att lämna plats bakom fjädrarna så att fingrarna kan gripa om strängen då nocken ligger på, utan att fjädrarna är ivägen eller killar dig i näsan. Ca 3-4 cm är lagom från fjäderns bakkant till nockens bakkant.

Spetsen.

Det finns en mängd olika spetsar, men de vanligaste vi kommer i kontakt med är fältspets (fabrikssvarvad/gjuten), handsmidd ”bodkin” av olika längd, dvs brynjesprängade fyrkantiga spetsar, samt ”blunt”, de vi skjuter på varann i re-enactment.

Fältspetsen är den man vanligen skjuter på tavla med, och den lämpar sig speciellt för detta då den inte förstör tavlan. Dessa köper man för några kronor i pilbågsaffären.

Pilskafte formas ungefär som med en pennvässare, och sen provas spetsen på plats. Man bör använda ett mycket starkt, något flexibelt lim, typ Araldit, för då pilen träffar sitt mål blir det vibrationer och dessa påfrestningar kan få spetsen att lossna (vilket de moderna SM.skyttarna på klubben inte gillar då deras kolfiberpilar för flera hundra kr styck splittras när de träffar en kvarsittande spets.)

Behöver man ta loss en spets från pilen värmer man denn lite över öppen låga, då brukar limmet smälta och man kan vrida loss spetsen.